

FEJÉR MEGYE
TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK
(STRATÉGIAI) KÖRNYEZETI VIZSGÁLATA

KÖZÉRTHETŐ ÖSSZEFOGLALÓ

EGYEZTETÉSI VÁLTOZAT

Budapest, 2019. július

ÖKO Környezeti, Gazdasági, Technológiai,
Kereskedelmi Szolgáltató és Fejlesztési Zrt.

Msz.: 103/2019

FEJÉR MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK (STRATÉGIAI) KÖRNYEZETI VIZSGÁLATA

KÖZÉRTHETŐ ÖSSZEFOGLALÓ EGYEZTETÉSI VÁLTOZAT

Készítették:

Magyar Emőke
Mészáros Szilvia
Nagy István
dr. Rákosi Judit
Scheer Márta

dr. Tombáczy Endre
Tombáczy Fanni
Vidéki Bianka
Zsemle Ferenc

Magyar Emőke
Magyar Emőke
témafelelős

ÖKO ZRT
Környezeti
Gazdasági
Technológiai
Kereskedelmi
Szolgáltató és Fejlesztési
H-1013 Budapest, Attila út 16.

dr. Tombáczy Endre
vezérigazgató

Budapest, 2019. július

Tartalomjegyzék

Bevezetés	4
1. A stratégiai környezeti vizsgálat tárgya	4
1.1. A megyei területrendezési terv sajátosságai	4
1.2. A megyei terv ismertetése.....	5
2. A stratégiai környezeti vizsgálat néhány fontos módszertani kérdése.....	9
3. A környezeti értékelés eredményei	10
3.1. A terv értékelése a releváns kapcsolódó dokumentumokban meghatározott környezeti célok alapján	10
3.2. A terv várható környezeti hatásai.....	15
4. Főbb javaslatok	19
4.1. Környezetvédelmi és fenntarthatósági javaslatok.....	19
4.2. Javaslat a terv által befolyásolt más terveknél figyelembe veendő környezetvédelmi szempontokra	22
5. Összefoglaló megállapítások.....	24

Bevezetés

A területrendezési tervek a területfejlesztés környezeti, társadalmi és gazdasági céljaival összehangolt, hierarchikusan egymásra épülő, műszaki és ökológiai szempontok alapján elkészített tervek, amelyeknek alapvető feladata a térszerkezet meghatározása és a térségi területhasználat szabályozása. Feladatuk továbbá a területfejlesztés lehetőségeinek és korlátainak meghatározása a természeti és épített környezet értékei védelmével összhangban.

Fejér megye előző (jelenleg még hatályos) területrendezési tervét 2009. februárjában fogadta el a megyei közgyűlés. A 2009-es megyei terv a 2008-ban módosított Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény figyelembevételével készült.

Fejér megye Területrendezési Terv 2019. évi felülvizsgálatának célja a 2019. március 15-án hatályba lépett „Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről” szóló 2018. évi CXXXIX. törvénnyel (TrTv.), a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelettel, és más hatályos jogszabályi előírásokkal való összhang megteremtése, valamint tervi javaslatok megfogalmazása a megye fejlesztése érdekében.

A megyei tervhez, mint területi tervhez kötelező (stratégiai) környezeti vizsgálatot (SKV) készíteni, amelyet az „Egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról” szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet szabályoz. Az SKV feladata, hogy a megyei tervet környezetvédelmi és fenntarthatósági szempontból vizsgálja, értékelje, megfogalmazza a terv rövid és hosszú távú környezeti és fenntarthatósági kockázatait, kiemelve a környezeti szempontból várható kedvező hatásokat és kidolgozza a fellelő kockázatok elhárítására, csökkentésére vonatkozó esetleges javaslatokat.

1. A stratégiai környezeti vizsgálat tárgya

1.1. A megyei területrendezési terv sajátosságai

A területi tervezés két jól elkülöníthető szintje a területrendezés és a településrendezés. A megyei területrendezési tervek szerepe egyfajta kapcsolat megteremtése az Országos Területrendezési Terv (OTrT) és a településrendezés között. A megyei területrendezési terv ugyanis az OTrT által meghatározott keretek között készül, annak megfelelően; ugyanakkor a településrendezés számára további szabályozásokat megfogalmazva.

A területrendezési terv az 1996. évi XXI. törvény 5. § c) alapján „[...] egyes térségek műszaki-fizikai szerkezetét meghatározó és befolyásoló tervdokumentum, amely biztosítja a területi adottságok és erőforrások hosszú távú, illetve nagy távú hasznosítását és védelmét, az ökológiai elvek érvényesítését, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt elhelyezését és a területfelhasználás rendszerét, optimális hosszú távú területi szerkezetét”. A megyei tervek célrendszere szintjén tehát a környezetvédelem nemcsak feltételrendszer, de célokat is jelent, így a környezeti vizsgálat feladata a környezetvédelmi célok a fejlesztési elképzelésekben való megjelenésének a vizsgálata, illetve az egyéb – nem környezetvédelmi – célok környezeti célokkal való összhangjának vizsgálata.

A megyei területrendezési terv célja, hogy meghatározza a térségi területfelhasználás feltételeit, a műszaki infrastruktúra-hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, az erőforrások védelmére, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek, a hagyományos tájhasználat megőrzésére.

A terv elsősorban az országos és térségi szintű fejlesztési igények, az ágazati és területi elképzelések területi koordinációját hivatott összehangolni. Fontos feladata ugyanakkor, hogy a jogszabályok szabta keretek között segítse, térben összehangolja az egyedi, helyi és térségi fejlesztési igényeket is, vagyis támogassa a többszintű, integrált és fenntartható területi koordinációt. Alapvető irányelv, hogy a TrTv.-ben meghatározott védelmi célú, illetve a térség fejlődését segítő, jövőbeni térszerkezeti elemek a megye adottságait figyelembe véve, megfelelő egyensúlyokkal segítsék a megye beilleszkedését az országos és az európai térbe.

A terv törekszik egyensúlyt teremteni a közlekedés- és energetikai fejlesztési elképzelések és a táj- és természetvédelmi érdekek között, illetve összehangolja az értékes erdő- vagy mezőgazdasági területek megőrzésének szempontjait a beépítési igényekkel.

1.2. A megyei terv ismertetése

A megyei területrendezési terv **szerkezeti terve** a térség területfelhasználási rendszerének és műszaki-infrastrukturális hálózatának szabnak keretet, illetve biztosítanak teret. A térségi szerkezeti tervek azonban többnyire csak az egyes fejlesztések, területhasználatok lehetőségét biztosítják; mellyel a települések élhetnek, de azok nem feltétlenül valósulnak meg.

A területrendezési terv emellett tartalmazza az **övezeti tervet**, mely magában foglalja megye szempontjából releváns országos övezetek lehatárolását, illetve megyei övezeteket határoz meg, melyek mindig valamilyen szempontból (pl. tájképvédelem, vízminőség-védelem, nagyvízi meder stb.) speciális, egységesen kezelendő területeket foglalnak magukban. Ezekre vonatkozó egységes szabályozást a vonatkozó jogszabályok (különösen 2018. évi CXXXIX. törvény, 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet), ill. a területrendezési szabályzat (a megye közgyűlés által elfogadott rendelet) tartalmaz. Az megye tervben szereplő övezetek feltételeket, korlátokat szabnak a területhasználatoknak, melyeket a településrendezésnek maradéktalanul figyelembe kell vennie.

Az **1. táblázat** foglalja össze a megyei terv felülvizsgálatának egyes területfelhasználási kategóriáinak, vonalas infrastruktúra elemeinek és övezeteinek változásait a 2009-es tervhez képest, valamint rövid értékelésüket környezetvédelmi szempontból. A gyorsforgalmi utak, főutak, főúti elkerülő szakaszok, vasútvonalak nyomvonala, vízi létesítmények, repülőterek, elektromos és földgáz távvezetékek, hulladékgazdálkodási létesítmények köre gyakorlatilag nem változott (egy-egy létesítmény elhagyásán kívül) a 2009-es megyei tervhez képest, ezért ezek nem szerepelnek a táblázatban.

Fejér megye területrendezési tervének (stratégiai) környezeti vizsgálata
Közérthető összefoglaló

1. táblázat A felülvizsgált megyei terv főbb elemeinek változása és rövid értékelése

Megyei területrendezési terv elemei (2019)	Kiterjedés / érintettség a 2019-es terv szerint	Változás a 2011-es tervhez képest	A változások értékelése környezetvédelmi szempontból
TÉRSÉGI TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIÁK VÁLTOZÁSAI			
Mezőgazdasági térség	hatályos 325 551 ha / tervezett 296 093 ha (csökkenés 29485 ha)	~ 10 %-os csökkenés	A csökkenés részben az erdőterületek növekedése, részben az új sajátos területfelhasználású térségi kategória megjelenése miatt jelentkezik. Utóbbi azt jelenti, hogy ezen elemek már nem bújnak meg a mg. térségben. Mindkét változás kedvező, de a csökkenés amennyiben nem erdőterületté válást jelent kedvezőtlen, hiszen termőföld más célú hasznosítását (beépítést) jelzi.
Erdőgazdálkodási térség	hatályos 50 481 ha / tervezett 77 883 ha (növekedés 27402 ha)	több mint 50 %-os növekedés	A növekedés alapvetően a kijelölési adatbázis pontosodás miatt következett be, hiszen az erdőtelepítésre javasolt területek csökkentek. (A két terv közötti időszakban ilyen arányú erdőtelepítés nem valószínű.) Az új, valós erdőterületek a tényleges környezeti hatásai az erdő természetességétől, az erdőgazdálkodás módjától függően általában kedvezőek.
Vízgazdálkodási térség	hatályos 7226 ha / tervezett 9469 ha (2243 ha növekedés)	~ 30 %-os növekedés nem valós, hanem lehatárolás módszertani változása miatt	A lehatárolás jobban közelít a valósághoz, mint az előző tervben, ez vízvédelmi szempontból kedvező (jobb érdekérvényesítő képesség a területi tervezésben), viszont tényleges vízfelület növekedés nem történt, így környezeti hatások szempontjából nem releváns.
Települési térség	hatályos 52485 ha / tervezett 49245 (3240 ha csökkenés)	~ 7 %-os csökkenés	A csökkenés, melyet a megyei terv alapján alapvetően a sajátos területfelhasználású térség megjelenése okozza, környezeti szempontból kedvező lehetne. Azonban az összerületi csökkenés mellett lokálisan a kisebb és nagyobb települések mellett kisebb és nagyobb területnövekedés is látható. Ez környezeti szempontból kedvezőtlen, ezért csak a valós igény esetében alkalmazandó (és ha a beépítés mégsem történik meg a visszaminősítésnek is helyt kell adni).
Sajátos területfelhasználású térség	3052 ha	új területfelhasználási kategória	Az térségi kategória megjelenése kedvező (funkciók jobban elkülönülnek). Környezeti hatások szempontjából nehéz a megítélése, mert sokféle funkciót takar.
VONALAS INFRASTRUKTÚRA ELEMÉK VÁLTOZÁSAI			
(Csak azon elemek, ahol a terv a tervezett elemeket ábrázolja. Az összehasonlítást nehezíti, hogy 2011-es tervben nem voltak elkülönítve a meglévő és a tervezett elemek.)			
Főút	Nagykónyi (61. sz. főút) – Lajoskomárom térsége – Székesfehérvár (M7) tervezett főút nem szerepel	-	A tervezett főutak hosszának csökkenése környezetvédelmi szempontból összességében kedvező. (Környezeti előny, a tervezett út mentén a forgalmi kibocsátások nem jelentkeznek, hátrány a környező utak terhelése nem enyhül.)
Mellékút	kiegészítésre kerültek a zsákhelyzetek megszüntetése érdekében: Gyúró, Tordas, Csókakő, Nagyveleg, Isztimér, Bakonykúti, Pátka, Besnyő, Csósz, Úrhida, Mezőszentgyörgy, Beloianisz, Dég, Nagylók		A tervezett mellékutak hosszának növekedése környezetvédelmi szempontból kedvezőtlen (közvetlen a nyomvonal mellett) és kedvező (összterhelések a jobb megközelíthetőség miatt csökkennek) hatásokat egyaránt okoz.
Országos kerékpárút-vonal	Budapest és Székesfehérvár közötti összeköttetés a 7. főút mellé került (nyomvonal módosítás)	-	Az előző tervhez képest lényegi változás nem történt. A kerékpárutak klímavédelmi, ökoturisztikai szempontból kedvezőek, kedvezőtlen környezeti hatásuk csak lokális lehet. Ezt minimalizálja, hogy nagyrészt meglévő közutak mentén kerültek kijelölésre, a tervezett nyomvonal módosítás is ide sorolható.
Térségi kerékpárút-vonal	átSOROLÁS országos hálózatba	-	

Fejér megye területrendezési tervének (stratégiai) környezeti vizsgálata

Közérthető összefoglaló

Megyei területrendezési terv elemei (2019)	Kiterjedés / érintettség a 2019-es terv szerint	Változás a 2011-es tervhez képest	A változások értékelése környezetvédelmi szempontból
ÖVEZETEK			
Ökológiai hálózat magterületének övezete	hatályos 73888 ha / tervezett 71 887 ha (1999 ha csökkenés, de jó része átkerült az ökológiai folyosó övezetébe)	ökológiai hálózat: 102 012 ha a megye területének 23,5 %-a 1%-os növekedés	Az övezetek növekedése összességében kedvező, ahogy az is, hogy a magterületi és pufferterületi csökkenés nagy része azért következett be, mert ökológiai folyosóba átsorolás történt. (Pufferterületnél szigorúbb szabályozás vonatkozik rá). Számos, eddig az Országos Ökológiai Hálózatba be nem vont Natura 2000 terület kapta meg az OÖH övezeti besorolást, ami természetvédelmi szempontból alapvetően szintén kedvező fordulat.
Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete	hatályos 23387 ha / tervezett 27 401 ha (4014 ha-ral bővült)		
Ökológiai hálózat pufferterületének övezete	hatályos 3717 ha / tervezett 2724 ha (993 ha-os csökkenés, de a kieső területek nagy része átkerült a másik két ökol. hálózat övezetbe)		
Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete	hatályos 206938 ha / tervezett 53 731 ha (153207 ha csökkenés), ami az előző érték kb. negyede	szántók: 107 950 ha a megye területének kb. 24%-a (korábban kiváló 206938 ha, közel a megye fele, ami nem tűnik reális értéknek)	A módszertani változás miatt igen jelentős területi átrendeződés történt. Ez környezeti szempontból azért tűnik kedvezőtlennek, mert a szabályozás miatt elsősorban a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetén biztosítható a termőföldvédelem.
Jó termőhelyi adottságú szántók övezete	53 950 ha (új övezet), a két szántókat érintő övezet nagysága az előző, csak a kiválóra vonatkozó érték kb. fele		
Erdők övezete	60 408 ha (új övezet), a megye kb.14 %-a (ebből az erdőrészek nagysága 54 097 ha)	összes erdő: 80 408 ha ami kb. 50% növekedést jelent	Kedvező az erdők pontos megjelenítése, így jobban biztosítható a megőrzésük.
Erdőtelepítésre javasolt terület övezete	hatályos 25000 ha / tervezett 20 000 ha (5 000 ha területcsökkenés a lehatárolási módszertan változása miatt)		Az erdőtelepítésre javasolt területek kiterjedésének csökkenését az erdőterületek jelentős növekedése kompenzálja, ezzel együtt a megyei célt, a17 %-os erdősültségi arányt el lehet érni. (Gyep vagy gyümölcsös erdősítése környezeti szempontból nem, gyengébb termőképességű szántóterületek erdősítése a ténylegesen telepítésre kerülő erdő természetességének függvényében kedvező.)
Tájképvédelmi terület övezete	hatályos 65 478 ha / tervezett 137631 ha (72 153 ha-ral növekedett)	duplájára nőtt, így a megye területének kb. 32%-a	A jelentős mértékű területi növekedés kifejezetten kedvező. Az övezetre vonatkozó szabályozások miatt azonban elsősorban a települési önkormányzattól függ a tájképi szempontok érvényesíthetősége, ami már nem feltétlenül kedvező. (Ez azonban nem a megyei tervtől függ, hanem országos szabályozás következménye.)
Vízminőség-védelmi terület övezete	VGT felülvizsgálata alakította, minimális változás volt		A területi pontosítás kedvezőnek értékelhető, mert az övezetekre vonatkozó szabályozás és ajánlások betartása vízvédelmi szempontból kedvező.
Nagyvízi meder övezete	hatályos 3292 ha / jelenleg 3627 ha (335 ha növekedés)	10 %-os növekedés	Csökkenés és növekedés egyaránt látható, növekedés a Duna mentén. A nagyvízi meder országos szabályozásában lévő ellentmondás kedvezőtlen, de az környezeti szempontból jónak ítéltető, hogy a megye Duna menti teljes szakasza kijelölésre került.
Rendszeresen belvízjárta terület övezete	hatályos 33278 ha / jelenleg 37 341 ha (megye kb. 8%-a)	12 % növekedés	Kedvező a veszélyeztetettség megjelenítésének bővülése e a korábbi tervhez képest.

Fejér megye területrendezési tervének (stratégiai) környezeti vizsgálata

Közérthető összefoglaló

Megyei területrendezési terv elemei (2019)	Kiterjedés / érintettség a 2019-es terv szerint	Változás a 2011-es tervhez képest	A változások értékelése környezetvédelmi szempontból
Ásványi nyersanyag-vagyon övezete által érintett települések	hatályos 40 település / jelenleg 24 település (csökkenés 25 település, növekedés 9 település)	jelentős csökkenés, enyhébb növekedés (átrendeződs)	Az ásványi nyersanyagvagyonnal érintett települések övezete jelentősen nőtt és az övezetre vonatkozó szabályozás szerint a települési önkormányzatok nagyobb szabadságot kaptak, hogy megteremtsék vagy adott esetben megakadályozzák a bányanyitást. Mindez környezetvédelmi szempontból kockázatokat hordoz magában.
Honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett települések	hatályos 10 település / jelenleg 23 település érintett az OTrT 2018. évi felülvizsgálata miatt	jelentős növekedés (+13 település)	A felhagyott katonai területek rehabilitációja megyei ajánlás miatt kedvező, pl. talaj- és vízvédelmi szempontból jelenthet kockázatot. A honvédelmi területekre vonatkozó korlátozások miatt élővilágvédelmi szempontból lehet kedvező (használat tényleges függvényében, a honvédelmi célú korlátozások értékes élőhelyeket tartottak fenn).
Földtani veszélyforrás terület övezete	hatályos 21 település / jelenlegi 70 település, új települések pl. az alábányászott területek miatt	jelentős növekedés (+49 település)	A földtani veszélyforrás övezete a 2009-es tervhez képest jóval több települést foglal magában, a veszélyeztetettség jelzése hozzájárulhat a hatékonyabb problémakezeléshez a településrendezési eszközök révén is. Ez kedvező környezeti szempontból is.
Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete által érintett települések	hatályos 7 település / jelenleg 9 település (3 település bekerült, 1 kikerült)	2 településsel nőtt	A megyei terv a kulturális örökség védelmét közvetlenül elsősorban a világörökségi és világörökség várományos terület övezetén keresztül tudja érvényesíteni térségi szinten. Az épített örökséghez tartozó egyéb értékek védelme elsősorban a településrendezési eszközökben biztosítható.
Felzárkóztatandó belső periferia övezet	20 település	Új övezet	Jelentősebb fejlesztések környezeti szempontból kedvezőtlen folyamatokat generálhatnak, tájba illő, területi adottságokat figyelembe vevő esetben kedvező lehet.
Turizmus szempontjából kiemelt, fejlesztendő övezet	35 település	Új övezet	A táj terhelhetőségét figyelembe vevő fejlesztések esetén nem okoz környezeti problémát.
Megyei jogú városok vonzáskörzete gazdaságfejlesztési övezet	9 település	Új övezet	Kedvező a szabályozásban, hogy a fejlesztéseknél rendelkezésre álló szabad „barnamezős” területeket, valamint a kialakult hagyományos településszerkezeteket, a táj terhelhetőségét is figyelembe kell venni.
Borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezet	47 település	Új övezet	Beépítés korlátozása miatt a kijelölés kedvező.
Kulturális örökségi-történelmi fejlesztési övezet	25 település	Új övezet (történelmi települési terület övezeté helyett)	Kedvező, mert a világörökségi területeken kívüli örökségvédelmi értékekben gazdag területekre vonatkozóan megfogalmaz szabályokat/ajánlásokat. Köztük az értékmegőrzésre is felhívja a figyelmet.
Majorsági térség övezete	22 település	Új övezet	Kedvező, mert a szabályozásban szerepel, hogy a fejlesztéseket termőföldvédelem, környezetvédelem, valamint az épített örökségi és táji értékek figyelembevétele mellett kell megvalósítani.
Napenergia hasznosítás szempontjából korlátozással érintett terület övezete	ökológiai hálózat magterülete, folyosója, kiváló termőhelyi adottságú szántó, erdők, világörökségi és várományos területek, nagyvízi meder terület övezete nem lehet	Új övezet	A napelem park kijelölésének korlátozásával érintett terület övezet kijelölése természetvédelmi szempontból kedvező, mert orientálja a megújuló energia hasznosítására vizsgálat alá vonható területeket.

2. A stratégiai környezeti vizsgálat néhány fontos módszertani kérdése

A megyei területrendezési terv környezeti értékelése módszertanának kialakításánál számos sajátosságot kell figyelembe venni. Ezek közül a fontosabbak:

- A **területi tervek**, tehát egy elméleti lehetőséget, **keretet biztosítanak** az övezetek, illetve a szerkezeti elemek helyének kijelölésével. Azonban azt tudnunk kell, hogy **sok esetben a korábbi tervek lehetőségei sem kerültek kihasználásra** [lásd pl. települési térség nem jelenti a tényleges területhasználatot, nem biztos, hogy valóban beépített települési területté (pl. lakóterületté, iparterületté) váltak].
- A **megyei területrendezési terv a rögzített szabályok mellett megfogalmazhat ajánlásokat**, melyek a településrendezési tervekre vonatkoznak, de betartásuk nem kötelező érvényű. Az ajánlások között van lehetőség olyan területspecifikus szakmai javaslatok megfogalmazására, melyek a környezetvédelmi, fenntarthatósági elvek, szempontok érvényesítését is elősegíthetik. Ezáltal lehetőség nyílik arra, hogy **jelen SKV egyes javaslatai** – melyek a településrendezésre vonatkoznak – **beépíthetők** legyenek a **megyei területrendezési terv ajánlásai** közé.
- A **környezeti vizsgálatnak** (mint a környezeti értékeléseknek általában) a **környezeti szempontból legkedvezőtlenebb eseteket kell feltételezni**, azaz azt, hogy a környezet, fenntarthatóság szempontjából kedvezőtlenebb térszerkezeti elemek mindegyike megvalósul. Egy terv akkor elfogadható, hogyha ilyen esetben sem kell számolni jelentős és nehezen kezelhető környezeti problémákkal, konfliktusokkal.
- A tervhierarchiában az országos és megyei területrendezési terveknek, és így ezek környezeti értékelésének sajátos viszonya van. **A megyei tervek számos eleme** (pl. országos övezetek, országos infrastruktúra elemek, területfelhasználási kategóriák) már **az országos tervben eleve meghatározott**, melyet a megyei tervbe be kell építeni a terv léptékének megfelelően. Ugyanakkor a (2019. március 15-től hatályos) 2018. évi OTrT-re készült környezeti vizsgálat, az OTrT-ben szereplő országos elemeket tehát már értékelték környezeti szempontból is, az értékelés mélysége az országos léptéknek megfelelő volt.
- A területi terveknek egyfajta történetisége is van, ugyanis a területrendezési terveket a az 1996. évi XXI. törvény 23/B. § (4) alapján legalább hétévente felül kell(ene) vizsgálni. **A környezeti értékelésnek a korábbi megyei területrendezési terv és jelen terv eltéréseinek vizsgálatára kell fókuszálni**. Jelen esetben a Somogy megyei jelenleg hatályos (azaz a vizsgálat szempontjából „korábbi”) területrendezési tervét Fejér Megye Közgyűlése 1/2009.(II. 13.) sz. önkormányzati rendeletében fogadta el.
- A megyei tervek várhatóan nagyszámú lokális és regionális jellegű beavatkozást eredményeznek, illetve hatásai is sokfélék, helyenként csak egyéneknél, helyenként nagyobb térségben élő embert érintenek. Ennek következtében a terv megvalósításának **nincs klasszikus értelemben vett hatásterülete. Jelen vizsgálat ezért a megyei tervvel azonos módon a teljes megyére kiterjed**. A munka célja nem a változások mértékének egy-egy helyre, vagy hatásviselőre vonatkozó becslése, hanem sokkal inkább **a változások irányának egy-egy térségre való kivetítése és elemzése**.
- Tényleges környezeti hatásokról majd csak a területrendezési tervekben lehetőséget kapó új fejlesztések, beavatkozások megvalósulása után beszélhetünk. Így jelen SKV elsősorban a **területrendezési terv alapján várható folyamatok környezeti hatásait tudja becsülni**.

3. A környezeti értékelés eredményei

3.1. A terv értékelése a releváns kapcsolódó dokumentumokban meghatározott környezeti célok alapján

A releváns közösségi és nemzeti célokat áttekintve látható, hogy ezek között számos átfedés van, illetve hasonló célok eltérő megfogalmazásban jelennek meg az egyes anyagokban. Ezért készítettünk egy környezetvédelmi célrendszer-szintézist, ahol a számunkra legfontosabb környezeti célokat összevontan, a lehetőség szerint konkrét formában írjuk le. A **2. táblázat** első oszlopában az összevont célrendszer egyes céljai szerepelnek (összesen 43 db), míg a második oszlopban azt jelezzük, hogy melyik dokumentum elvárása, a harmadikban pedig azt, hogy a megyei terv ezekhez a célokhoz kapcsolódik-e vagy sem. Ha kapcsolódik, akkor milyen módon, hol lehetnek olyan célok, melyeket a területi tervezés kedvező irányba mozdíthat el, illetve esetlegesen van-e olyan, aminek megvalósulását hátráltathatja. A **2. táblázatban** az értékelés során a következő minősítési jeleket használtuk:

Jel	Jelentés	Előfordulás
☺	A kritérium szempontjából egyértelműen kedvező elmozdulásokra lehet a megyei terv tartalma alapján számítani.	21
☺/☹	A kritérium tekintetében lehetnek kedvező és kedvezőtlen folyamatok, de vagy ezek mértéke csekély, vagy számolnunk kell ellentétes hatásokkal is, amelyek közömbösíthetik az eredményt.	8
☹	A kritérium szempontjából egyértelműen kedvezőtlen elmozdulásokra számíthatunk.	-
☺/☹	Jellemzően kedvező hatás, de vannak kedvezőtlen hatások is	2
☹/☺	Jellemzően kedvezőtlen hatás, de vannak kedvező hatások is	2
☹/☺	Jellemzően kedvezőtlen hatás, ami megfelelő kezeléssel semlegessé tehető.	-
☺/☺	Jellemzően semleges hatás, megfelelő kezeléssel akár kedvezővé is tehető.	2
nm	Csak áttételes, jelen fázisban nem minősíthető hatás	2
nem releváns	A célok közé bekerült, de a megyei terv szempontjából nem tartjuk relevánsnak	4

A célok összevonásánál és csoportosításánál az Európai Unió 7. Környezetvédelmi cselekvési program, illetve a hazai Nemzeti Környezetvédelmi Program alapcéljait kissé kiegészítve az alábbiak szerint vettük figyelembe:

- az Unió természeti tőkéjének védelme, megőrzése és növelése – **ÉRTÉKMEGŐRZÉS** (NKP: Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata)
- az Unió erőforrás-hatékony, zöld és versenyképes, alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdasággá történő átalakítása – **ERŐFORRÁSHATÉKONY, ALACSONY KÖRNYEZETI TERHELÉSŰ GAZDASÁG** (NKP: A környezeti eltartóképességet, mint a gazdálkodás korlátját kell érvényesíteni)
- az uniós polgárok megóvása a környezettel kapcsolatos terhelésektől, valamint az egészségüket és jóllétüket fenyegető kockázatoktól – **KÖRNYEZETI TERHELÉSEK CSÖKKENTÉSE – EGÉSZSÉGVÉDELEM** (NKP: Az erőforrás-takarékosság és -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése)
- a környezet- és éghajlat-politikával összefüggő beruházások feltételeinek javítása és a környezeti externáliák kezelése – **KLIMAVÉDELEM ÉS –ALKALMAZKODÁS**
- az uniós városok fenntarthatóságának javítása – **KIEGYENSÚLYOZOTT TERÜLETI FEJLŐDÉS**

2. táblázat: A Stratégia és az általános környezeti célkitűzések kapcsolata

Környezetvédelmi célok	A célt tartalmazó dokumentum	Kapcsolódás
I/a ÉRTÉKMEGŐRZÉS: általános elvárások		
Természeti erőforrásaink, értékeink megőrzése, fenntartható használata, fejlesztése és környezetünk védelme	Európai területfejlesztési perspektíva, EU – 7. Kv.-i cselekvési program, OFTK, NVS, NFFS, NKP, NÉS2	A Fejér megyei TrT fő célja a térségi területfelhasználás térbeli rendjének a kv. célnak megfelelő módon történő meghatározása. ☺
Az ökológiai, táji és kulturális értékek kezelése és összekapcsolása	EU-TA	A táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzését a Fejér megyei TrT célként fogalmazza meg. az övezetknél is vannak ajánlások, sőt értékmegőrzést segítő övezet kijelölés. ☺
A táj védelmét be kell építeni minden olyan politikába, mely arra közvetlen, vagy közvetett módon hatással lehet	Európai Táj Egyezmény és Nemzeti Tájstratégia	A táji adottságok, értékek védelmét, a hagyományos tájhasználat megőrzését a Fejér megyei TrT célként fogalmazza meg a megyei ajánlások részben elősegítik az egyes szak-politikákba történő integrálást. ☺
I/b ÉRTÉKMEGŐRZÉS: a biológiai sokféleség csökkenésének és az ökoszisztéma-szolgáltatások károsodásának megállítása, a biológiai sokféleség helyreállítása		
A biológiai sokféleség csökkenésének, az ökoszisz-téma szolgáltatások romlásának megállítása, az uniós jogszabályok hatálya alá tartozó fajok és élőhelyek tv.-i helyzetének mérhető javítása, ebben a mező-, erdő- és vízgazdálkodás szerepének növelése	EU – 7. Kv.-i cselekvési program, Európa fenntartható jövőjéért, Erőforrás-hatékony Európa ..., EU-BSS, NBS, IV. NKP, NFFS, OFTK	Az ökológiai hálózat övezeteinek lehatárolása és szabályozása ezt a célt szolgálja, az ökoszisztéma szolgálta-tások azonban sem a szabályozásnál, sem a megyei ajánlásoknál nem kerülnek nevesítésre. A mező-, erdő- és vízgazdálkodással kapcsolatban a megyei ajánlásoknál szerepelnek élőhelyvédelmi- és fejlesztési javaslatok. ☺/☺
Az ökoszisztéma szolgáltatások megőrzése és fejlesztése szempontjainak érvényesítése ... a területhasználatot és -fejlesztést érintő tervezési folyamatokban, az ökoszisztéma szolgáltatások minőségét közvetlenül befolyásoló infrastrukturális fejlesztések megvalósításánál	NBS	A célba beleérthető, az ajánlások kö-zött erre utalók is vannak, de védett, Natura 2000 terület érintettség van, így a tervek konkretizálódása adja majd meg a hatások mikéntjét nm
Az országos jelentőségű – köztük a Natura 2000 területek– védett természeti területek és természeti – köztük földtudományi – értékek oltalma, bővítése, in situ és ex situ faj, genetikai állomány védelem.	IV. NKP, NBS	Védett, Natura 2000 terület érintettség van, így a tervek konkretizálódása adja majd meg a hatások mikéntjét. nm
A leromlott ökoszisztémák 15%-ának helyreállítása a zöld infrastruktúra fejlesztése révén	EU-BSS, NBS	Az erdőterületek növelése kedvező, azonban lehetnek ezzel ellentétes folyamatok is (pl. Natura 2000 területek, gyepek beépítése, erdősitése). ☺/☹
A fenntartható gazdálkodás elősegítése, a mező- és erdőgazdálkodásból eredő terhelések csökkentése, tájszerkezet, tájjelleg, tájpotenciál védelme	EU-BSS, Nemzeti Tájstratégia	Nem látható egyértelmű irány, de számos (pl. tájképvédelmi, jó- és kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetére, az erdő-telepítésre javasolt területekre) megyei ajánlás erre vonatkozik. ☺
Erdők természetvédelme: természetes folyamatokra alapozott, fenntartható erdőgazdálkodás, az erdő-területek növelése, az erdők multifunkcionális szerepének javítása	EU-BSS, Nemzeti Erdőstratégia 2016-2030	Jelentősen bővül az erdőtelepítésre javasolt területek aránya, a fenntartható erdőgazdálkodást megyei ajánlások szorgalmazzák. ☺

Fejér megye területrendezési tervének (stratégiai) környezeti vizsgálata
Közérthető összefoglaló

Környezetvédelmi célok	A célt tartalmazó dokumentum	Kapcsolódás
Biológiai sokféleség megőrzése szempontjainak integrálása egyes szektorok döntéshozatalába, stratégiákba, programokba	EU-BSS, NBS	Nem látható egyértelmű irány, bár a megyei terv fő céljába beleérthető. 😊
Ökológiai átjárhatóság növelése	EU-BSS	Az ökológiai folyosók folytonosságának biztosítása az ajánlások között szerepel. 😊
I/c ÉRTÉKMEGŐRZÉS: Az európai vízkinccs megőrzése, jó minőségű és mennyiségű víz biztosítása minden jogos vízhasználat számára		
A felszíni és felszín alatti víztestek jó ökológiai állapota, potenciálja, a jó kémiai állapota és a jó mennyiségi állapota elérése, megőrzése, hidromorfológiai terhelésük mérséklése, a VKI célkitűzéseinek elérése	EU – 7. Kv.-i cselekvési program, Erőforrás-hatékony Európa ..., VKI/VGT2, OFTK, IV. NKP, NÉS2, KJT	A vízminőség-védelmi övezet lehatárolása, a hozzá tartozó ajánlások ezt a célt is szolgálják. A vízgazdálkodási térségre vonatkozó ajánlások konkrétan nevesítik a VGT intézkedéseket és ezek integrálásának szükségességét a településrendezési eszközökbe. A nagyvízi meder országos szabályozása ellentmondásos (pl. beépíthetőség tekintetében). 😊
Felelős vízkormányzás, integrált vízgazdálkodás, a vízkészlet adottságoknak megfelelő tájhasználatok kialakítása, vízvisszatartás	Európai területfejlesztési perspektíva, BluePrint, KJT	A vízvédelemhez kapcsolódó övezetek (vízminőségvédelmi, nagyvízi meder, rendszeresen belvízjárta) és ajánlásaik ezt a célt is szolgálják. A vízállésművelethez, vízgazdálkodási térségre vonatkozó ajánlások többször is nevesítik a vízvisszatartást. 😊
A területfejlesztési, területrendezési célok és elvek, valamint a vizek biológiai sokfélesége szempontjából fontos célkitűzések közötti összhang teremtése	NBS	A vízállésművelethez, vízgazdálkodási térségre vonatkozó ajánlások részben ezt a célt is szolgálják, ugyanakkor a nagyvízi mederre vonatkozó szabályozás nem egyértelmű. 😊/😊
A vízkivételek csökkentése a rendelkezésre álló megújuló vízkészletek 20%-áig, a vízfogyasztás tudatosítása, takarékos vízhasználat, a vízfelhasználás hatékonyságának javítása, víztakarékos mezőgazdasági módszerek és öntözési technológiák elősegítése a vízhiánnyal küzdő területeken	EU 7. Kv.-i cselekvési program, IV. NKP, NÉS2	A mezőgazdasági térségre vonatkozó ajánlások részben említik, a víztakarékosság nem nevesített. 😊
I/d ÉRTÉKMEGŐRZÉS: kulturális örökség megőrzése, fejlesztése		
A kultúrtájak és a kulturális örökség kreatív kezelése	Európai területfejlesztési perspektíva	Utalásokat találunk rá mind a világörökségi övezetnél, mind a megyei „Kulturális örökségi-történeti fejlesztési övezet”-nél. 😊
A fenntarthatósággal kapcsolatos értékek erősítése, a kulturális hagyományok felélesztése, a kulturális sokszínűség elismerése, szellemi, tárgyi és épített örökség megőrzése, értékeinek kibontakoztatása, fenntartható használata	NFFS	A fenntarthatóság a célok között megfogalmazásra kerül, az ajánlások között is van utalás, + az új megyei övezet lehatárolása. 😊

Fejér megye területrendezési tervének (stratégiai) környezeti vizsgálata
Közérthető összefoglaló

Környezetvédelmi célok	A célt tartalmazó dokumentum	Kapcsolódás
II. ERŐFORRÁSHATEKONY, ALACSONY KÖRNYEZETI TERHELÉSŰ GAZDASÁG (A környezeti eltartóképességet, mint a gazdálkodás korlátját kell érvényesíteni)		
Fenntarthatóbb és az erőforrások hatékonyabb felhasználásán alapuló gazdasági szerkezet irányába történő elmozdulás, gazdaság növekedés és a környezetkárosítás függetlenítése	EU-TA, OFTK	Fő célban és másutt is több helyen is megjelenik: pl. települési térségre vonatkozó ajánlásoknál megjelennek a gazdasági területek kijelölésére vonatkozó ajánlások, (pl. zöldmezős beruházások korlátozása), kiváló- és jó termőhelyi adottságú szántók övezete a termőföld-védelmet célozza. 😊
Az urbanizáció, az intenzív gazdálkodás és az infrastrukturális fejlesztések környezeti állapot veszélyeztetésének elkerülése, táji adottságokon alapuló tájhasznosítás - Élhető táj-élhető település-bölcs tájhasznosítás	EU-TA, Nemzeti Tájstratégia	Célok között megjelenik, ajánlásoknál is van rá utalás, ugyanakkor a folyamatok (pl. bővülő infrastruktúra, stb.) sok esetben ellentmondani látszanak a célnak 😞
A környezet minősége, valamint az ökológiai és kulturális értékek figyelembe vétele a fejlesztési lehetőségek meghatározásakor	EU-TA	A megyei terv számos megyei ajánlással támogatja a célkitűzést (pl. települési térség, közlekedési infrastruktúra), továbbá az övezetek nagy része kapcsolódik hozzá. 😊
Ésszerű, beosztó gazdálkodás a nem megújuló természeti erőforrásokkal, az erőforrások kitermeléséből és felhasználásából eredő környezeti terhelések megelőzése, csökkentése	Erőforráshatékony Európa ...	A bányászati tevékenységet számos övezeti szabályozás (pl. ökológiai hálózat magterülete, ökológiai folyosó, tájképvédelmi terület) korlátozza. 😊
A megújuló energiaforrások arányának növelése 20%-ra (10% a közlekedési szektorban), beleértve a geotermális energiát és a hulladékhasznosítást is (magyar cél: 14,65 % 2020-ig).	EU 2020, EU 7. Kv.-i cselekvési program, Alacsony CO ₂ kibocsátású..., NRP, IV. NKP, NÉS2, Nemzeti Energiastratégia 2030, MEHCsT	Az országos és térségi jelentőségű energetikai hálózatok és egyedi építményekre adott megyei ajánlásoknál megjelenik a megújuló erőforrások szorgalmazása. Összességében a megyei terv kevésbé tud ráhatással lenni a megújuló energiaforrások arányának növelésére. 😞
Energiatakarékosság (2020-ig 10 %-os megtakarítás), energiahatékonyság javítása 20%-kal, az elsődleges energiafogyasztás csökkentése 20%-kal		Nem releváns.
Energetikai célú hulladékhasznosítás	MEHCsT	Nem releváns.
III. KÖRNYEZETI TERHELÉSEK CSÖKKENTÉSE – EGÉSZSÉGVÉDELEM (Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása)		
Az ÜHG-k kibocsátásának csökkentése (1990-es szinthez képest 20%-kal). ¹	EU 2020, EU 7. Kv.-i cselekvési program, Alacsony CO ₂ kibocsátású..., IV. NKP	Nem releváns.
Kevesebb és tisztább energia felhasználása általában, kiemelten a közlekedési szektorban, a közlekedésből származó ÜHG kibocsátás csökkentése 2012-től évente átlagosan 1 %-kal.	Közlekedéspolitikai Fehér Könyv, NÉS2, Nemzeti Energiastratégia 2030, MECsT	Kevésbé releváns, a kerékpárút-hálózati fejlesztések szolgálhatják közvetetten e célt. 😊

¹ Hazánkban a túlteljesítés miatt 2020-ra az emisszió-kereskedelem alá nem tartozó szektorokra (pl. közlekedés, épületek) elvben akár 10%-os növekedés is megengedett.

Fejér megye területrendezési tervének (stratégiai) környezeti vizsgálata
Közérthető összefoglaló

Környezetvédelmi célok	A célt tartalmazó dokumentum	Kapcsolódás
Hatékony, a fenntarthatóság elveit tiszteletben tartó, fokozottan környezetbarát közlekedési rendszer, szállítási módok kialakítása, alacsony kibocsátású közlekedési módok ösztönzése, mobilitási igények csökkentése	EU2020, Európai területfejlesztési perspektíva, Lipcsei Charta, Erőforráshatékony Európa..., Közlekedéspolitikai Fehér Könyv	Nem látható a tervekben, hogy a közlekedési infrastruktúra fejlesztése ezt hogyan veszi figyelembe, ugyanakkor e szempont kevésbé a megyei terv feladata. ☹️
Olyan infrastruktúra kialakítása, amely csökkenti a környezeti hatást, ellenálló az éghajlatváltozás esetleges hatásaival szemben, és fokozza az utasok biztonságát és védelmét	Közlekedéspolitikai Fehér Könyv	Nem látható a tervekben, hogy a közlekedési infrastruktúra fejlesztése ezt hogyan veszi figyelembe, ugyanakkor e szempont kevésbé a megyei terv feladata. ☹️
Emberi egészséget és életminőséget veszélyeztető kibocsátások/terhelések mérséklése	EU-7. Kv.-i cselekvési program, NFFS, IV. NKP, NÉS2	Elsősorban a közlekedési infrastruktúrára vonatkozatható a megyei terv elemei közül, melynek egyes elemei kedvezőek (pl. elkerülő utak), más elemei (pl. új térségi úthálózati elemek, autópálya) lokálisan növelhetik a levegő- és zajterhelést. 😊/☹️
A levegő minőségére vonatkozó előírások teljesítése, olyan levegőminőség elérés, amely az emberi egészségre és a környezetre nézve nem jelent számottevő ártalmat és kockázatot	EU 7. Kv.-i cselekvési program, Erőforráshatékony Európa..., Tiszta levegőt Európának program, IV. NKP, Kisméretű szálló por (PM ₁₀) csökkentés ágazatközi programja	
Fosszilis energiahordozók kiváltásának elősegítése	NÉS2	Összefügg a megújuló energiaforrások arányának növelésével (lásd II. pont). ☹️
A víz és higiénia, energiaellátás elérhetővé tétele mindenki számára, és ezek fenntartható kezelése	Európa fenntartható jövőjéért, Erőforráshatékony Európa...	Energiahálózat bővítése segítheti ☺️
Kockázat megelőző ár- és belvízvédelem, minőségi víz- és víziközmű szolgáltatás	KJT	Az övezetek között szereplő nagyvízi meder, belvízjárta terület kijelölést e célt is szolgálja. ☺️
Kibocsátást elnyelő természetes felszínborítottság növelése	NÉS2	Erdőtelepítésre javasolt területek növekedése egyértelműen kedvező. ☺️
Talajromlás megállítása, helyreállítás, a talaj vízmegtartó-képességének javítása	EU 7. Kv.-i cselekvési programja, Erőforráshatékony Európa..., Talajvédelemről szóló stratégia	Ajánlások között megjelenik (pl. a talajvédő gazdálkodás, degradáció megelőzés, stb.) ☺️
Hulladékgazdálkodás: keletkezésük megelőzése, veszélyességük csökkentése; szelektív gyűjtés; újrahasznosítás; biztonságos ártalmatlanítás, lerakás csökkentése	Erőforráshatékony Európa..., Hulladék Irányelvek, IV. NKP, OHT 2.	Nem releváns. (A megyei terv tartalmazza ugyan az országos és térségi jelentőségű hulladékgazdálkodási létesítményeket, azonban az említett célkitűzésre a megyei terv nincs ráhatással.)
IV. KLIMAVÉDELEM ÉS –ALKALMAZKODÁS (összefüggésben a II. ponttal)		
Az éghajlatváltozáshoz hatásainak mérséklése, ahhoz való alkalmazkodás, kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása, a regionális és globális környezeti és éghajlatváltozási kihívások kezelésének hatékonyabbá tétele, szakpolitikák területi koordinációja	EU2020, EU Területi Agenda, Európa fenntartható jövőjéért, EU-7. Kv.-i cselekvési program, OFTK, NÉS2, IV. NKP 2014-2020 KJT, Nemzeti Tájstrat.	Erdőtelepítésre javasolt területek növekedése egyértelműen kedvező. A beépített területek növekedése, valamint az infrastruktúra térbeli gyarapodása kedvezőtlen 😊/☹️
V. KIEGYENSÚLYOZOTT TERÜLETI (VÁROS-VIDÉK) FEJLŐDÉS		
Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet	OFTK	A megyei terv fő célja ezt célozza ☺️

Fejér megye területrendezési tervének (stratégiai) környezeti vizsgálata
Közérthető összefoglaló

Környezetvédelmi célok	A célt tartalmazó dokumentum	Kapcsolódás
Az Európai Unió városainak fenntarthatóbbá tétele, települési környezetminőség javítása (zöldfelület-fejlesztés, levegőtisztaság-védelme, kibocsátás és zaj-terhelés csökkentés, ivóvíz minőség javítása, szennyvíz tisztítás fejlesztése) - Dinamikus, vonzó, verseny-képes városok és urbanizált régiók kialakítása.	Európai területfejlesztési perspektíva, Terület Agenda 2020, Lipcsei Charta, EU –7. Kv.-i cselekvési program, Európa fenntartható jövőjéért, IV. NKP 2014-2020, VKI, BluePrint	Megyei jogú városok vonzáskörzete gazdaságfejlesztési övezet: település-együttesek összehangolt fejlesztésének elmozdítása, kiemelten az innovációstechnológiai fejlesztés támogatásával ezeket is segíti. ☺
Városok közötti együttműködés elősegítése a fenntartható városfejlesztés területén	Új Városi Agenda	
Bölcs és takarékos területhasználat, kisajátított területek, zöldmezős beruházások csökkentése, települések fizikai terjeszkedésének kézbe tartása (termőföld védelem, megőrzés)	Európai területfejlesztési perspektíva, Erőforrás-hatékony Európa ..., Talaj-védelemről szóló stratégia, NBS, Nemzeti Tájstratégia	Az ajánlások között van erre utalás (pl. ne érjenek össze a települések), ugyanakkor a beépített területek növekedése ellentmond a célnak. ☹/☺
A városi ökorendszerrel való ésszerű és forrástakarékos gazdálkodás	Európai területfejlesztési perspektíva	Ajánlások szintjén megjelenik. ☺
A társadalmilag leromlott területek gazdasági stabilizálása és integrálása, illetve fizikai környezetük és közlekedési infrastruktúrájuk korszerűsítése	Lipcsei Charta	
Belső fejlődés, változatos és eredményes vidéki területek, a vidéki térség népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása	Európai területfejlesztési perspektíva, Nemzeti Vidékstratégia	Önálló övezet („Felzárkóztatandó belső periféria övezet”) szól erről, illetve a jobb megközelíthetőséget ilyen területekre több kijelölt új út szolgálja. ☺

A táblázatból látható, hogy a megyei terv, és főként az abban szereplő ajánlások többsége segíti a nemzetközi és hazai célok megvalósulását. Kifejezetten a célnak ellentmondót nem találtunk, az esetlegesen konfliktusos céloknál a kedvezőtlen hatásokat enyhítő ajánlások is láthatók, illetve a kedvezőtlen hatások a településrendezési eszközökben sok esetben kezelhetők.

Az SKV a megyei terv belső célrendszerét, ún. konzisztencia vizsgálatot is végzett, azaz vizsgálta, hogy a rendezési terv adta területhasználati keretek (térségi területfelhasználási rendszere) és speciális tulajdonságai (övezeti tervlapok) mennyire tehetőek egymásra nézve probléma mentessé. A megyei terv belső konzisztenciájának teljeskörű értékelését néhány szempont nehezítette. Ezek:

- A tervhierarchia szorítása, a megyei terv „követő” jellege;
- A valóságos állapot és az előző terv eredményessége ismeretének hiányosságai;
- Tervezett és a meglévő elemek egy része nem különíthető el a tervben;
- A térségek változásának egy része nehezen követhető;

3.2. A terv várható környezeti hatásai

A környezeti hatások értékelése szempontjából szükséges azonosítani azokat a tényezőket, melyek várhatóan befolyásolják a környezeti állapotot, melyeket hatótényezőknek hívunk. A hatótényező a tervezett tevékenység olyan önálló része, amely a környezeti elemek vagy rendszerek állapotváltozásának, azaz a hatásoknak az okaként tekinthető. A hatótényező a változások kiváltó oka. Jelen SKV szempontjából „hatótényezők” alatt a következőket értjük:

- a műszaki infrastruktúra hálózatok és egyedi építmények közül a **tervezett elemeket**;
- a **térségi területfelhasználási kategóriák** esetén általánosságban a **korábbi (2011-es) megyei területrendezési tervben szereplő térségi kategóriáktól való eltéréseket** (pl. mezőgazdasági térség változásai);
- a **sajátos területfelhasználású térség** megjelenését;
- a korábbi hagyományosan vidéki és városias települési térség megszűnését és helyette egységesen a „**települési térség**” megjelenését;
- a **vegyes területfelhasználású térség megszűnését**;
- az **országos és megyei övezetek változásait** (területi lehatárolások változása, új övezetek megalkotása, korábbi övezetek megszűnése).

A hatótényezőket és ezek környezeti elemekre, rendszerekre gyakorolt hatásainak jellegét a **3. táblázat** mutatja be. A táblázatban a területi kiterjedéssel (területfelhasználási kategória, övezet) bíró hatótényezőknél a 2011. és 2019. megyei tervek közötti változások jellegét (pl. területi csökkenés/növekedés) is feltűntetjük.

A táblázatban alkalmazott jelölések a hatások (várható) irányát jelölik, esetenként többféle irányt is megjelölve (pl. a hatótényező által előidézett változástól függően akár ellentétes is lehet). A jelölések magyarázata az alábbi:

	kedvezőtlen hatás
	kedvező hatás
	semleges hatás / nincs hatással
	nem releváns, adott szempontból nem értelmezhető

A várható környezeti hatások mellett az SKV tartalmaz egy ún. fenntarthatósági vizsgálatot is. A vizsgálat 5 csoportba sorolható, összesen 24 fenntarthatósági kritériumrendszer alapján értékelte a megyei tervet. Kedvezőként értékelhető, hogy a 24 kritérium több, mint fele szempontjából egyértelműen kedvező elmozdulás várható a megyei terv alapján (16 db), kedvezőtlen megítélés nem volt. A közömbös jelölés (8 db) legtöbb esetben arra vezethető vissza, hogy a megyei terv kevésbé tud hatni a kritériumban megfogalmazott kívánalom teljesítésére, az ajánlások gyakran mutatnak kedvező irányba, de az ellentétes irányú folyamatokat nem tudják megakadályozni (9 db).

Tehát a megyei szerkezeti terv elemei, övezeti módosításai és legfőképpen az ajánlásai a fenntarthatóságot szem előtt tartva készültek.

3. táblázat **Hatótényezők, hatásviselők és főbb konfliktusok/kedvező hatások azonosítása**

Hatótényezők		Környezeti elemek, rendszerek, hatás-viselők									
		Természeti élelem, élővilág, természeti rendszerek	Táj	Települési környezet, kulturális örökség	Felszíni és felszín alatti vizek	Talaj (termőföld mennyiség, talajminőség)	Levegő	Zaj, rezgés	Klíma	Ember	
Szerkezeti terv: tervezett műszaki infrastruktúra elemek											
Közlekedési hálózat elemek	közút (közúthálózat hossza a jelenlegihez képest növekszik, számos tervezett elem, de a korábbihoz képest csak a mellékutak száma nőtt)	☹	☹	😊 / ☹	☹	☹	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹
	vasút (vasúthálózat hossza a jelenlegihez képest növekszik, számos tervezett elem, de a korábbi tervhez képest nincs változás)	☹	☹	😊 / ☹	☹	☹	😊	😊 / ☹	😊	😊 / ☹	😊 / ☹
	kerékpárút (kerékpárút-hálózat nem változik, csak nyomvonal módosítása korábbi tervhez képest)	☹	😊	😊	NR	☹	NR	NR	NR	NR	NR
	térségi kikötő, kompátkelőhely (új kikötő, kompátkelőhely nem tervezett)	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR
Energia-hálózat elemek	400 kV-os átviteli hálózat (2 elemel bővül a hálózat)	☹	☹	☹	NR	☹	😊	NR	😊	😊 / ☹	
	erőmű (új erőmű nem tervezett)	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	
	földgázszállító vezeték (hálózat bővül)	☹	☹	☹	☹ / ○	☹	😊 / ☹	NR	☹	😊	
Területfelhasználási kategóriák változásai											
Területfelhasználás területi változásai	erdőgazdálkodási térség jelentős, ~50 %-os növekedése (erdőtelepítésre javasolt területek miatt)	😊 / ☹	😊 / ☹	😊	😊 / ☹ / ○	😊	😊	😊	😊	😊	😊
	mezőgazdasági térség csökkenése (pl. erdőtelepítésre javasolt térség növekedése miatt)	😊 / ☹	😊 / ☹	😊	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹	😊	😊	😊	
	vízgazdálkodási térség jelentős, ~30 %-os növekedése (pontosabb lehatárolás miatt)	😊	😊	😊	😊	○	○	😊	○	😊	
	települési térség statisztikailag csökken, lokális növekedések számos helyen vannak	☹	☹	😊 / ☹	☹	☹	☹	☹	☹	☹	😊 / ☹
	sajátos terület-felhasználású térség (új területfelhasználási kategória, egyes funkciók kiemelése)	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹ / ○	😊 / ☹ / ○	😊 / ☹ / ○	😊 / ☹ / ○	😊 / ☹
Országos övezetek	ökológiai hálózat magterületének övezete: területi növekedés	😊	😊	NR		😊	😊	😊	😊	😊	😊
	ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete: területi növekedés	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
	ökológiai hálózat puffer-területének övezete: területi csökkenés (nagyreszt ökológiai folyosóba átsorolás miatt)	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
	erdők övezete (Országos Erdőállomány Adattár erdő-területeit tartalmazza)	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
	erdőtelepítésre javasolt terület övezete: terület csökkenés, módszertani változásból adódóan (össz. jelentősen nőtt)	😊 / ☹	😊 / ☹	😊	😊 / ☹ / ○	😊 / ☹	😊	😊	😊	😊	😊
	kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete: jelentős területi csökkenés	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹	😊	😊	😊	😊
	jó termőhelyi adottságú szántó-terület övezete (2013-as OTrT óta új övezet)	😊 / ☹	😊 / ☹	NR	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹	😊	😊	😊	😊
	tájképvédelmi terület övezete: több mint duplájára növekedés	😊 / ☹	😊	😊	😊 / ☹	😊	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹	😊
	világörökségi és vö. várományos terület övezete által érintett települések (2013-as OTrT óta új övezet)	NR	😊	😊	NR	NR	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹	😊
	vízminőség-védelmi terület övezete (2013-as OTrT óta új övezet, kismértékű változás)	😊	😊	😊	😊	😊	NR	NR	😊	😊	😊
	honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett települések: 13 további település	😊	😊 / ☹	😊	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹
nagyvízi meder övezete: minimális változás	😊	😊	😊	😊	😊 / ☹	NR	NR	😊	😊 / ☹	😊 / ☹	
é s y e	ásványi nyersanyag-vagyon által érintett települések övezete: jelentős módosulás (be- és kikerülés)	☹	☹	☹	☹	😊	😊 / ☹	😊 / ☹	😊 / ☹	😊	

Fejér megye területrendezési tervének (stratégiai) környezeti vizsgálata
Közérthető összefoglaló

	rendszeresen belvízjárta terület övezete (2013-as OTrT óta új övezet, minimális területi növekedés)							NR	NR		
	földtani veszélyforrás területe által érintett települések övezete: 49 további település 2009-hez képest	NR						NR	NR		
Országos és megyei övezetek változásai (a 2009-es és 2019-es megyei területrendezési terv rendelettel vagy határozattal elfogadott/elfogadni tervezett övezetei alapján)											
Egyedi megyei övezetek	napenergia hasznosítás szempontjából korlátozással érintett terület övezete										NR
	felzárkóztatandó belső periféria övezet		/	/						NR	
	turizmus szempontjából kiemelt, fejlesztendő övezet	/	/		NR	NR	/	/	/	/	
	megyei jogú városok vonzaskörzete gazdaságfejlesztési övezet	/	/								
	borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezet				NR		NR	NR			
	kulturális örökségi-történelmi fejlesztési övezet (történelmi települési terület övezeté helyett)	NR			NR	NR	/	/	/	/	
	majorsági térség övezete				NR				/	/	

4. Főbb javaslatok

4.1. Környezetvédelmi és fenntarthatósági javaslatok

A megyei területrendezési terv elemeivel – beleértve a szerkezeti terv elemeit és az övezeti tervlapokat is – kapcsolatos javaslatokat az alábbiakban fogalmazzuk meg:

- Javasolt átgondolni a **víz- és szélrózsióval veszélyeztetett területek egyedi övezetének kijelölését** is, hiszen a mindkettő okoz problémát a megyében.
- Az **erdőtelepítésre javasolt területek övezetéből a Natura 2000 területen található gyepterületeket célszerű kivenni**. E problémakör elméletben kezelhető a településrendezési eszközökben is.
- Az egyéb közlekedési hálózati elemekhez hasonlóan javasolt a **kerékpárút hálózati elemek esetén is elkülöníteni a meglévő és a tervezett elemek**, így a környezeti hatások is jobban értékelhetők lennének.
- A megyei terv javaslattevő munkarészában szereplő **területi hatásvizsgálat környezeti hatásainak értékelését javasolt felülvizsgálni**, jelen SKV megállapításaival összhangban hozni, az esetleges ellentmondásokat feloldani.

A megyei ajánlásokkal kapcsolatos általános javaslataink az alábbiak:

- A növényesítések, az ajánlások között többször szereplő erdőfelújítások, -telepítések kapcsán az őshonos fajok alkalmazására való törekedés előírása mellett az allergén fajok telepítésének kerülését, tilalmát is hangsúlyozni kellene.
- Az öntözésfejlesztés több ajánlás által érintett témája mellett és szemben rendkívül fontos volna egyfelől a változó éghajlathoz alkalmazkodó mezőgazdaságra (pl. termesztett faj/fajta- és művelési mód helyes megválasztására), másrészt a vízvisszatartásra (akár a vízkár elleni védekezéssel összekapcsolva) helyezni a hangsúlyt. Öntözésfejlesztés csak víztakarékos megoldások megvalósításával javasolható! A vízvisszatartás módszerei között javasolt hangsúlyozni a tározóknál kisebb léptékű megoldások fontosságát, elsődlegességét.
- A klímaváltozás hatására jelentkező hőhullámok hatáskompenzálásra megfogalmazott ajánlás kapcsán megjegyezzük, hogy az energiaigényes megoldások helyett elsősorban az alternatív (kis vagy zero energiaigényű) épülethűtési rendszerek (talajkollektor, hőszivattyú, szélkémények, szolárkémények, Venturi-tárcsák) preferálása javasolt, illetve a szemléletformálás és ismeretterjesztés (helyes szellőztetési szokások, árnyékolási megoldások), az épületszigetelések ösztönzése is elsődleges kell legyen.
- A beépítésre szánt területek és a belterületek növekedése miatt (illetve tényleges igénybevételük, beépítésük esetén) a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében javasolt:
 - hőelnyelő, hővédő és árnyékoló felületek alkalmazásának előírása a közterületeken és az épületeken;
 - nagyobb burkolt felületek kialakításánál vízáteresztő felület alkalmazásának előírása; (Amennyiben a burkolt felület alatti talajviszonyok és a domborzat megengedik, akár víztározó kapacitás is kiépíthető, ahonnan lassabb ütemben kerül beszivárogtatásra a víz a talajba – ez nagy intenzitású csapadék esetén pufferkapacitásként is funkcionál.)
 - városi környezetben a vízfelületek jelenlétének biztosítása.

- A (különösen a volt mezőgazdasági kiskertes területek és a beépítésre nem szánt területek funkcióváltása esetén) közvilágítás fejlesztése esetében a megújuló energia (elsődlegesen napenergia) alapú megoldások preferálása javasolt.

A fentiekén kívül a megyei ajánlásokra vonatkozó konkrét javaslatok is megfogalmazásra kerültek, ezt a **4. táblázat** tartalmazza. Javasolt a táblázat alapján a megyei ajánlások átgondolása, kiegészítése.

4. táblázat Megyei ajánlásokra vonatkozó javaslatok

Megyei tervben szereplő ajánlás	Az ajánlással kapcsolatos javaslat, megjegyzés
Mezőgazdasági térség A kínálkozó öntözési lehetőségeket kívánatos jobban kihasználni, illetve a környezetvédelmi szempontok figyelembe-vételével fejleszteni.	Az öntözésfejlesztés csak a víztakarékos megoldások alkalmazásával és indokolt esetben javasolt. A fejlesztés előtt szükséges megvizsgálni, hogy a termesztett növénykultúra a termőhelyi adottságoknak megfelelő-e. Javasolt új ajánlás: A klímaváltozáshoz a mezőgazdasági kultúrákkal is alkalmazkodni kell (szárazságtűrő fajok, fajták alkalmazása).
Javasolt az agroökológiai adottságokhoz illeszkedő, környezetbarát gazdálkodás alkalmazása, továbbá a talajvédő gazdálkodás megvalósítása, a talajdegradációs tényezők megelőzése, mérséklése, a talaj vízgazdálkodási tulajdonságainak javítása.	Javasolt kiegészítés: a környezetbarát gazdálkodás után a klímabarát, az éghajlatváltozás már érezhető, illetve jövőben várható változásaihoz alkalmazkodó gazdálkodás részt is betenni.
Vízgazdálkodási térség	Javasolt új ajánlás: A külterületi vízfolyásszakaszokon fontos megfelelő szélességű puffertáv megmaradása a vízfolyás számára, a kapcsolódó vizes élőhelyekkel együtt.
Települési térség	Javasolt új ajánlás: Az országos jelentőségű védett természeti terület érintettsége esetén a települési térségben csak olyan területfelhasználási egység jelölhető ki a településrendezési tervekben, mely összhangban van a védett terület kezelési tervével. Ilyen esetekben egyeztetés szükséges az illetékes Nemzeti Park Igazgatósággal.
Tájképvédelmi övezetben a települési területek összenövését meg kell akadályozni, ilyen területeken a beépítésre szánt terület határa a közigazgatási terület határát max. 200 m-re közelítheti meg.	A település terület összenövésére és a közigazgatási hatástól való távolságra vonatkozó ajánlást javasoljuk általánosság, minden esetre kiterjeszteni és a veszélyeztetett területeken zöldfelület kialakítást, fásítást javasolni. (Az 4. és 7. ajánlás összevonható, kiegészíthető.)
Sajátos területfelhasználású térség	Javasolt új ajánlás: Újabb sajátos területfelhasználású térségi funkció kijelölése vagy meglévő más hasznosítása esetén az ökológiai hálózat elemeit, az országos jelentőségű védett természeti területeket és a Natura 2000 területeket kiemelten figyelembe kell venni! A terület kijelölés nem lehet ellentétes a védett terület kijelölésének céljával
Országos és térségi jelentőségű energetikai hálózatokra és egyedi építményekre vonatkozó kiegészítő ajánlás	Javasolt új ajánlás: A Vértes Natura 2000 területen hosszan átvezetendő 400 kV-os távvezeték építése során kiemelt figyelmet kell szentelni a madárvédelemnek és az oszlopkiosztások során a természetserű vegetációval fedett területeket el kell kerülni. A tervezés során ajánlott az illetékes nemzeti park igazgatósággal való konzultáció.
Országos és térségi jelentőségű vízi létesítmények A megye intenzív mezőgazdasági térségeinek strukturális fejlesztését az öntözésfejlesztéssel együtt javasolt kezelni. Az öntözött területek növeléséhez szükséges a birtokkoncentráció elősegítése.	Az öntözésfejlesztés csak a víztakarékos megoldások alkalmazásával és csak indokolt esetben javasolt. Alapvető cél a termőhelyi adottságoknak megfelelő növénykultúra, művelési ág, művelési mód megválasztása lenne! A birtokkoncentráció, a monokultúrák növekedése környezeti, természeti szempontból kedvezőtlen, még ha az öntözésfejlesztési lehetőségeket javítja is.

Fejér megye területrendezési tervének (stratégiai) környezeti vizsgálata
Közérthető összefoglaló

Megyei tervben szereplő ajánlás	Az ajánlással kapcsolatos javaslat, megjegyzés
Erdő övezete Az erdőfelújítások során törekedni kell az erdők természetességének növelésére és őshonos fajok alkalmazására...	kiegészítés: ...különösen az ökológiai hálózat övezetén, Natura 2000 területen és az országos jelentőségű védett természeti területek esetén.
Erdőtelepítésre javasolt terület övezete Az övezetében olyan települési terület-felhasználási egységek kijelölése javasolt, amely a későbbiekben még lehetővé teszi az erdőtelepítést...	kiegészítés: ...kivéve abban az esetben, ha az erdőtelepítésre javasolt terület övezete gyepet, gyümölcsöst, szőlőterületet, zártkertet, vagy vizes élőhelyet érint, mert ezen esetekben a jelenlegi területhasználat megtartása kívánatos. A Natura 2000 területek gyepterületei megőrzendők! A Natura 2000 területen történő erdősítés során a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet előírásait figyelembe kell venni.
Kiváló és jó termőhelyi adottságú szántók övezete	Javasolt új ajánlás: A termőhelyi adottságoknak megfelelő és a klímaváltozáshoz alkalmazkodó növénykultúra, művelési ág, művelési mód megválasztása alapvetően fontos.
Tájképvédelmi terület övezete A borvidéki települések I-II. szőlőkataszteri besorolású külterületi részein elsősorban a szőlő-, és borgazdálkodással, borturizmussal összefüggő fejlesztések	A végéről elmaradt a javasolható szó.
A világörökség és világörökség-várományos területen minél előbb javasolt megvalósítani a tájsebek rekultivációját.	Javasoljuk a teljes övezetre kiterjeszteni a javaslatot.
Nagyvízi meder övezete A szeszélyes vízjárású dombvidéki vízfolyások mentén fekvő településeken a hirtelen lezúduló, heves esőzések nyomán, rövid idő alatt levonuló ár-hullámok helyi vízkárokat okoz(hat)nak...	A javaslat helyes, de Fejér megyében nagyvízi meder övezetének kijelölésre csak a Duna mentén került sor. Javasolható az ajánlás áthelyezése, esetleg a települési térséghez.
Turizmus szempontjából kiemelt, fejlesztendő övezet Turisztikai fejlesztések összehangolására az egész megyét magába foglaló térségi turizmusfejlesztési program kidolgozása szükséges	Javasoljuk kiegészíteni: mely figyelembe veszi az egyes térségek környezeti, természeti, táji terhelhetőségét és a hosszútávú fenntarthatóságát
Majorsági térség övezete Meg kell vizsgálni az érintett területeken a megújuló energiaforrások felhasználásának lehetőségeit.	Felhívjuk a figyelmet az ajánlás kapcsán, hogy ez igazából nem csak ezeken a területeken, hanem mindenütt ajánlatos volna. Javasolt új ajánlás: Meg kell vizsgálni a víztakarékos technológiák alkalmazásának és a vízvisszatartás lehetőségeit
Borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezet	Javasolt új ajánlás: Jelentősebb klímaérzékenysége miatt az éghajlatváltozás várható hatásainak vizsgálata a szőlő-borgazdálkodással érintett területeket érintő fejlesztések esetében külön is javasolt.

A védett természeti és Natura 2000 területek védelme érdekében tett, a továbbtervezés során figyelembe vehető javaslatok:

- A leginkább kedvezőtlen és visszafordíthatatlan hatásokat az új (vagy alig járt) nyomvonalon épülő autópályát, autópálya vagy vasútvonal okozza. Az M8-asgyorsforgalmi út nyomvonala metszi mind a Nagylóki löszvölgyek, mind a Kelet-mezőföldi löszvölgyek egy-egy mozaikjának északi csücskét, ahol jelölő élőhely is van. Ökológiailag kedvezőbb volna a nyomvonalat ezen a részen kismértékben északabbra vezetni.
- Amennyiben a tervezett új infrastruktúra hálózatok védett természeti és/vagy Natura 2000 terület érintenek javasoljuk felülvizsgálni a nyomvonalvezetést, hogy lehetőség szerint ezek az elemek elkerüljék a védett területeket, de legalább minél kisebb legyen az

érintett területek kiterjedése. A továbbtervezés során alapvetően arra kell törekedni, hogy az egybefüggő Natura 2000 területek integritása megmaradjon! Különösen fontos volna ez a Szentgyörgypusztá és a Móri-árok esetében.

- A védett és Natura 2000 területeket átszelő nyomvonalas létesítmények (utak, vasutak) megvalósítása csak megfelelő méretű és anyagú, körültekintően tervezett ökológiai átjárók biztosításával legyen engedélyezhető.
- A földgázvezetékek nyomvonalának részletes tervezése folyamán is törekedni kellene a Natura 2000 természetmegőrzési területek integritásának megőrzésére.
- A Vértes Tájvédelmi Körzetet és Natura 2000 területet hosszan átívelő 400 kV-os távvezeték építése során kiemelt figyelmet kell szentelni a madárvédelemnek és az oszlopkiosztások során a természet szerű vegetációval fedett területeket el kell kerülni.
- A települési területek növekedését mérsékelni szükséges. Natura 2000 területek rovására történő terjeszkedés nem kívánatos, a természetmegőrzési szempontokkal nem egyeztethető össze! Fejér megyében ennek csaknem 350 ha Natura terület lesz települési területté.
- A sajátos területfelhasználású térségek is 337 ha országos jelentőségű védett és egyben Natura 2000 területet érintenek. Ebből 210 ha Csákvár területén a volt szovjet katonai repülőtér, illetve mintegy 70 ha volt bányaterület szintén Csákváron, melyeken az önkormányzat által tervezett sporttevékenységnek a védelemmel összeegyeztethető módon történő megvalósítása fontos volna. (Pl. olyan tevékenység, mely akadályozza ezen területek beerdősülését kedvező lehet.)
- Az erdőtelepítésre szánt területek között Alsószentiván, Mór, Mezőkomárom területén található olyan területi gyepes területi mozaikok, amelyet az erdőtelepítésből érdemes volna kihagyni. Ezeket a Natura 2000 hatásbecslésben pontosan lehatároltuk.
- A védett és/vagy Natura 2000 területeken történő területrendezés során kiemelt figyelmet kell szentelni az özönfajok inváziójának elkerülésére.

4.2. Javaslat a terv által befolyásolt más terveknél figyelembe veendő környezetvédelmi szempontokra

A területi tervezés és a megyei terv sajátosságaiból adódóan a megyei területrendezési terv a településrendezési eszközöket befolyásolja, így tulajdonképpen mind magában a tervben, mind a **az előzőekben** ismertetett környezetvédelmi javaslatok más terveknél – a településrendezési terveknél – is figyelembeveendő. Azonban mindezt szükséges kiegészíteni részben az országos adatszolgáltatásra, országos szabályozásra, részben pedig egyéb ágazatokra vonatkozó javaslatokkal.

A 1996. évi XXI. törvény 23. § (4) alapján „a területfejlesztési és ágazati programok, valamint a településrendezési eszközök készítése, egyeztetése és elfogadása során figyelembe kell venni az országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben foglaltakat”. A törvényi előírás szerint a megyei tervrendelettel elfogadott térségi szerkezeti tervében foglaltakat, továbbá a térségi övezeteket az ágazati programok készítése során is figyelembe kellene venni. Tapasztalataink szerint ez nem minden esetben történik így, mivel az ágazati tervek készítése során a megyei önkormányzat nem véleményező szervezet. A gyakorlatban a megyei területrendezési tervek legfeljebb a megyei ágazati programokban és a településrendezési tervekben érvényesíthetők. Az országos ágazati programok általában a megyei területrendezési tervek figyelembevétele nélkül készülnek, legfeljebb az OTTrT következő módosításánál az ágazatukat érintő övezetek területét megváltoztatják. (Lásd pl. országos ökológiai hálózat, kiváló termőhelyi adottságú szántóterület, vízminőség-védelmi terület stb.). A megyei tervek

előírásai érvényesíthetőségének hatékonyságát országos szabályozással lehetne elősegíteni. Például, ha az ágazati jogszabályokba (különösen: bányászat, energetika, közlekedés) történő véleményező szervként bekerülne a megyei önkormányzat is, hogy már az ágazati stratégiák kialakításakor tudja jelezni az esetleges ellentmondásokat és a stratégiaalkotási fázisban lehessen kezelni a felmerülő konfliktusokat.

Az **adatszolgáltatásra vonatkozó javaslatok** alapvetően a belvíz által veszélyeztetett területekre és a vízgazdálkodási térség lehatárolásához szükséges felszíni vizek valósághoz jobban közelítő lehatárolására vonatkoznak:

- A rendszeresen belvízjárta terület övezetének lehatárolásához szükséges adatszolgáltatások egységesítése lenne szükséges (pl. egységes információtartalom, módszertan tekintetében). A 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet alapján az illetékes adatszolgáltató a területi vízügyi igazgatóság.
- A területrendezési tervek vízgazdálkodási térségének pontosításához szükség lenne a vízfolyások, állóvizek olyan lehatárolása, amely jobban tükrözi a valóságot, így tudna hatékonyan megvalósulni a felszíni vizek védelme. A lehatárolással kapcsolatos másik probléma, hogy a vízfolyások medre sok esetben nem marad a jogi telekhatárokon belül, a vízfolyás új helyének legalizálását viszont általában a területtulajdonos érdeksérelme akadályozza. A településrendezési gyakorlatban is eltérő válaszokat adnak a tervezők e problémára: helyenként a jogi mederrel (telekhatárral) történik az ábrázolás, máshol a vízfolyások valós helye kerül feltüntetésre. Erre a problémakörre is országosan egységes álláspont kialakítása lenne szükséges (legalább alapelveiben), mely feltehetően települési szinten egyedi vizsgálatot igényel.

A területrendezéssel kapcsolatos országos szabályozásra vonatkozó javaslatainkat az alábbiakban összegezzük (részletesen lásd: 2.1. fejezet megjegyzéseit, szürke háttérrel jelölve):

- A vízgazdálkodási térség definíciója szerint, a településrendezési eszközökben alkalmazandó területfelhasználási egységek egy része (pl. vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület) nem szerepel a hatályos országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendeletben. Az összhang megteremtése szükséges a 2018. évi CXXXIX. törvény és a 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet között e tekintetben.
- A települési térség definíciójában javasolt a minimumkövetelmény helyett maximális területnagyság előírása az alábbi szövegrész helyett „a megyei területfelhasználási kategóriák területének kijelölése során a települési térség területének legalább 90%-át települési térségbe kell sorolni”.
- A sajátos területfelhasználású térség definíciójából hiányzik a mezőgazdasági üzemközpont, major felsorolása, így jelenleg e területek többnyire a mezőgazdasági vagy a települési térségbe olvadnak. Továbbá javasolt a „hulladékártalmatlanító létesítmény” helyett a „hulladékgazdálkodási létesítmény” használata, ugyanis utóbbi egy nagyobb gyűjtőfogalom (lásd: 2012. évi CLXXXV. törvény). Ezek alapján javasolt a 2018. évi CXXXIX. törvényben szereplő definíció kiegészítése, módosítása.
- A sajátos területfelhasználású térség szabályozásában problémát jelenthet a visszaminősítés lehetőségének hiánya (pl. egy rekultivált bánya mezőgazdasági vagy vízgazdálkodási területbe visszasorolható legyen), így a 2018. évi CXXXIX. törvényben szereplő szabályozás kiegészítése javasolt: A sajátos területfelhasználású térség területét a terület tervezett felhasználásának megfelelően *vízgazdálkodási, mezőgazdasági, honvédelmi, különleges, közlekedési, erdő-, gazdasági vagy intézményterület* települési területfelhasználási egységbe kell sorolni.

- A „térégi jelentőségű hulladékkezelő létesítmény” definiálása szükséges valamely jogszabályban, mert jelenleg a „térégi jelentőség” nehezen értelmezhető a térségi területrendezési tervekben. (Az egyes hulladékkezelő létesítmények engedélyezési határozataiban is leginkább a „regionális” szót használják.)
- A 2018. évi CXXXIX. törvény 24. §. (1) a) pontjában szereplő OTÉK-nál megengedőbb követelmények megállapítása nem szerencsés, nem javasolt a szakági – jelenleg a településrendezésre – vonatkozó országos szabályozásnak nem ellentmondó megyei területrendezési terv elfogadása.
- A 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet tájképvédelmi terület övezetére vonatkozó szabályozását (4. §) javasolt kiegészíteni a 2013. évi OTrT törvényszövegben még szereplő résszel, miszerint „a helyi építési szabályzat az építmények tájba illeszkedésének bemutatására látványterv készítését írhatja elő és a készítésre vonatkozó követelményeket határozhat meg”.
- A 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet nagyvízi meder övezetére vonatkozó szabályozását (6. §) javasolt felülvizsgálni, mert a (1) és (3) között véleményünk szerint ellentmondás van (új beépítésre szánt terület nem kijelölhető, ugyanakkor a településrendezési eszköz módosítása esetén a vízügyi igazgatási szerv egyetértésével lehet új beépítésre szánt területet kijelölni.)
- A 9/2019. (VI. 14.) számú MvM rendelet 11. §-t az 1862/2017. (XI. 29.) Korm. határozat értelmében készülő Országos reprezentatív radon felmérés megléte esetén ismét javasolt kiegészíteni a „magas természetes háttérsugárzás”-sal (ahogy még 2008-ban szerepelt az OTrT-ben).

A megyei terv elsősorban a településrendezési eszközök által monitorozható. Azaz a településrendezési eszközök felülvizsgálata során állapítható meg, hogy az OTrT és azzal összhangban lévő megyei terv hogyan alkalmazható, a pontosítások során felmerülő konfliktusok hogyan kezelhetők, esetleg melyek nem kezelhetők. Erre vonatkozóan is adott javaslatokat az SKV.

5. Összefoglaló megállapítások

A megyei terv „követő” jellegből adódóan a vizsgált tervtípusnak viszonylag kicsi a mozgástere. Az OTrT-ből adódó szigorú keretek és a településrendezési eszközökben meghatározott területhasználatok nagy kötöttséget jelentenek a megyei területrendezési terv készítése során. A „követő” jelleget erősíti az is, hogy a terv kötelezően bedolgozandó adatszolgáltatásokkal dolgozik. Ennek következtében a megyei tervnek környezetvédelmi szempontból is viszonylag kicsi az érdekérvényesítő képessége annak ellenére, hogy az egyes területfelhasználási kategóriákra és övezetekre megfogalmazott megyei ajánlások környezetvédelmi, fenntarthatósági szempontból általában kedvezőek. A megyei ajánlások betartása azonban nem kötelező a településrendezési eszközök készítése során.

Megjegyezzük, hogy a TrTv. által bevezetett új fogalom, a sajátos területfelhasználású térség jelölése a terveken olyan szempontból kedvező, hogy egyes speciális funkciók nem olvadnak a települési térségbe vagy a mezőgazdasági térségbe. Ugyanakkor a sajátos területfelhasználási térség kijelölésének értékelése környezetvédelmi szempontból nem egyszerű, mert nagyon sokféle funkciót foglal magába (melyek részben környezetterhelők, részben nem). Ráadásul nem elkülöníthető a terv alapján melyek a tervezett elemek (mint pl. egy erőmű vagy egy térségi hulladékgazdálkodási létesítmény esetén) és melyek a meglévők. Erre vonatkozóan és több más

kérdéssel kapcsolatosan javaslatokat is megfogalmaztunk a TrTv.-vel és a 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelettel kapcsolatosan, melyek hozzájárulnának a megyei tervre vonatkozó szabályok pontosításához, bár ezek nem a megyei terv hatásköréhez tartoznak.

A Fejér megyei területrendezési terv felülvizsgálatával kapcsolatban környezetvédelmi szempontból összességében megállapítható, hogy a kedvezőtlen környezeti hatások alapvetően a tervezett jelentősebb vonalas infrastruktúra elemekből és a lokálisan jelentkező települési térség növekedéséből (összességében a települési térség csökken), a kiváló minőségű szántók igen jelentős (kb. negyedére) csökkenéséből, illetve minden más területfoglalással együttjáró (pl. „ásványi nyersanyagvagyon övezete”) adódnak. (A kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetének csökkenése, azért jelenthet problémát, mert a szabályozás miatt elsősorban azokon biztosítható a termőföldvédelem.)

A kedvezőtlen hatások mellett számos kedvező változás is történt a 2009-es tervhez képest. Ilyen többek között az erdőterület vagy a vízminőség-védelmi terület lehatárolásának pontosítása, az országos ökológiai hálózat összterületének növekedése, elemeinek pontosítása.

Az erdőtelepítésre javasolt területek kiterjedése kismértékben ugyan csökkent, ez kompenzálja az erdőterületek jelentős növekedése. Az erdőtelepítésre javasolt területek kijelölése azonban továbbra is kedvező folyamatként értékelhető a jelenlegi területhasználat (pl. gyeperdő vagy gyümölcsös esetén nem, gyengébb termőképességű szántóterületek esetén igen) és a ténylegesen telepítésre kerülő erdő természetességének függvényében.

Az SKV-ban ismertetett nemzetközi és országos stratégiák, programok elvárásai közül a IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program területi tervezésre kijelölt feladatok teljesülése az alábbiak szerint foglалható össze röviden.

- **NKP szerinti feladat:** *A területrendezési tervezés végső soron a fenntartható, természeti értékeket és erőforrásokat megőrző területhasználat biztosítását kell, hogy elérje. A területet, mint természeti erőforrást kell kezelni. E szemléletben a kritikus állapotban lévő természeti erőforrások védelme érdekében normatív, korlátozó előírások bevezetésére, esetlegesen az erőforrásfelhasználás teljes tilalmára lehet szükség. Továbbra is elengedhetetlen a környezetkímélő, területtakarékos, az energia- és erőforrás-hatékonyságot szolgáló területhasználati módok támogatása.*

Teljesülés: Célok és ajánlások figyelembe veszik ezen elvárásokat (lásd pl. beépítési tilalmak). A térszerkezet valós alakulása fogja megmutatni, hogy ezeket a célokat valóban el lehet-e érni, az ajánlások betartásra kerülne-e vagy sem.

- **NKP szerinti feladat:** *A térségi szerkezet kialakítása során elő kell segíteni a természeti és táji értékek védelmét és az ökológiai hálózat fejlesztését. Ugyancsak fontos, hogy a területi szerkezet alakítása ne veszélyeztesse a felszíni vizek és a felszín alatti vízbázisok védelmét, illetve a talajok funkcióinak, termőképességének megőrzését.*

Teljesülés: Mind az övezeti változások (pl. ökológiai hálózat övezetének területi növekedése, erdőterületek növekedése), mind a megyei ajánlások között számos erre utaló látható (lásd pl. ökológiai folyosók folytonossága, talajvédő gazdálkodás, stb.). A térszerkezet valós alakulása fogja megmutatni, hogy az ajánlások betartásra kerülne-e vagy sem.

- **NKP szerinti feladat:** *Megyei szinten be kell vezetni a táj terhelhetőségének mérlegelését lehetővé tevő értékelési munkarészt a tervezési folyamatba.*

Teljesülés: A területrendezési terv vizsgálati munkarésze tartalmazza a tájterhelhetőség vizsgálatát, melynek eredményeit jelen SKV **4.2. fejezete** is röviden ismertetett.

- **NKP szerinti feladat:** *A területrendezési tervek érvényesülésének nyomon követése, illetve a monitoring-rendszer kiépítése, fejlesztése szükséges. Az eredményekből következtetni lehet a területrendezési tervekben előírt környezeti jellegű szabályok megfelelőségére, illetve a valós folyamatokra való tényleges ráhatására.*

Teljesülés: Egyetértünk a feladat meghatározással, a monitoring tevékenység fejlesztésére jelen SKV **7.3. fejezetében** is tettünk javaslatokat a főbb változásokra reflektálva az előző megyei tervhez képest. A monitoring kialakítás a megyei terv intézkedései között szerepel, a környezetvédelmi monitorozást ebbe kell illeszteni.

- **NKP szerinti feladat:** *A megyei területrendezési tervek OTrT-vel való összhangba hozása során törekedni kell arra, hogy az országos övezeteken túl olyan (egyedi) környezet-orientált övezetek is meghatározásra kerüljenek, melyek a környezeti érdekeket megfelelően szolgálják.*

Teljesülés: A megyei övezetek között a „napelempark kijelölésének korlátozásával érintett terület övezete” és a „Kulturális örökségi-történeti fejlesztési övezet” tekinthetők környezetorientált övezeteknek.

- **NKP szerinti feladat:** *Az országos műszaki infrastruktúra-hálózatok nyomvonalainak és az egyedi építmények helyének meghatározásakor a természetes élőhelyek, a termőföld és erdőterületek, mint természeti erőforrások további darabolódásának, igénybevételének mérséklése érdekében előnyben kell részesíteni a már meglévő műszaki infrastruktúrák mentén történő kijelölést.*

Teljesülés: A megyei tervben alapvetően megfigyelhető a törekvés ezzel kapcsolatban, azonban az országos elemeket az OTrT jelöli ki, a megyei terv csak a TrTv.-ben szereplő szabályozás szerint módosíthatja ezt. Fejér megye országos viszonylatban az átnál kevesebb természeti értékkel rendelkezik (Pl. erdők, Natura 2000 területek kiterjedése), ennek ellenére elkerülhetetlen az élőhelyek további darabolódása. A várható főbb konfliktusterületekkel az **5.2.1 – 5.2.2. fejezetekben**, valamint **4. mellékletben** foglalkoztunk részletesen.

A környezeti értékelés elején néhány kérdés is megfogalmazásra került, mely a vizsgálat elvégzésével az alábbiak szerint válaszolható meg:

A korábbi megyei területrendezési tervben meghatározott térségi területszerkezethez képest javasolt változtatások miatt

- **javulhatnak-e a megye környezetállapotának jellemzői, mérséklődhetnek-e a meglévő környezeti konfliktusok?**

A megyei területrendezési terv alapján egyértelmű választ erre a kérdésre adni nem lehet. Látunk kedvező és kedvezőtlen tendenciákat is. **Az egyértelmű, hogy a terv ajánlásai kifejezetten a környezeti, fenntarthatósági harmónia megteremtésére irányulnak.** Amennyiben az ajánlásokat betartatják, úgy egyértelmű a kedvező irányú elmozdulás a környezeti állapotban. A jogi háttér azonban nem mindig biztosítja az ajánlások betartását, hiszen azok nem szabályok, így számos esetben a tervezői belátáson múlik a betartásuk. Az egyes térszerkezeti elemek települési szintű tervezése, majd ezek alapján az egyes beruházások engedélyeztetése során lehet az ajánlások betartását számon kérni. Ezek során tehát kiemelt figyelemmel kell lenni, hogy az országos, a megyei és a települési rendezési tervek elvárásai megvalósuljanak.

Kedvezőtlen tendenciának leginkább a beépíthető területek (települési térség, infrastruktúra, stb.) jelentősebb növekedését tartjuk. Ennek lehetőség szerinti visszafogása, sőt adott esetekben (pl. ha a beépítés több rendezési terv cikluson keresztül sem valósul

meg) akár visszaminősítése is fontos lenne. Hasonlóan kedvezőtlen folyamat a természeti értékek (legyenek azon akár természetvédelmi, akár kultúrtörténeti, akár vízvédelmi) területeinek igénybevétele, a védett természeti területek, Natura 2000 területek feldarabolódása, fragmentációja. Ugyanakkor az erdőterületek növekedése, az ökológiai hálózat bővítése, az ökológiai folyosók folytonossága megteremtésének szorgalmazása kiemelendő pozitívum a felülvizsgált Fejér megyei Területrendezési Tervben.

– **a megye működése a jelenleginél fenntarthatóbbá válik-e?**

A válasz hasonló az előzőhöz: láthatók kedvező és kedvezőtlen tendenciák is. A 6. fejezetben elvégzett fenntarthatósági vizsgálat alapján kifejezetten kedvezőtlen folyamatok nem látszanak, a kedvezőnek ítélt elmozdulások a szempontok több mint felére jellemzők. A kérdésre a választ azonban csak megvalósulás mikéntje adhat. Itt is a későbbi engedélyezési eljárások során lehet és kell számon kérni a megvalósulást.

– **a megye lakosságának jobb lesz-e itt élni, az érintett megye lakossága számára a térség élhetősége változik-e?**

Itt a válasz egyértelműbb. A tervben szereplő térszerkezet lehetőséget ad az életminőség javulására, ami természetesen nemcsak környezetminőség javulása miatt jelentkezik, hanem számos más elem miatt is. (Lásd pl. megközelíthetőség javítása az aprófalvaknál, az átmenő forgalom koncentrációja települési belterületeken kívülre, Dráva menti térség együttműködésének elősegítése stb.)

– **javul-e a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás?**

A légköri CO₂ megkötésében elsősorban az erdők, valamint a gyepek játszanak szerepet, ezért a terv ezen területek megőrzését vagy növekedését eredményező változásai (pl. erdők övezete, ökológiai folyosó övezete) kedvező hatásúnak tekinthetők. Minél magasabb a diverzitás, minél természetesebbek a növénytakaságok, annál jelentősebb a CO₂ megkötő hatás, ezért például az ökológiai hálózat elemei övezeteinek és a tájképvédelmi területek övezetének területi növekedése (azaz meglévő természetes növénytakaságok védelme) akár kedvezőbb is lehet az erdőtelepítésre javasolt területek növekedésénél, ha a tényleges növekedés például energiaültetvényekből adódik. A települési térség lokális növekedése a klímaváltozás kedvezőtlen hatásait tovább súlyosbíthatja. Ilyen esetekben hatásmérséklő intézkedések bevezetése lehet szükséges. Az éghajlat(változás) által befolyásolt katasztrófakockázatok – árvíz, belvíz, földcsuszamlás stb. – és a klímaváltozással szemben sérülékenynek ítélt elemek (pl. egyes ivóvíz bázisok) kapcsán, hogy a terv az érintett területek pontos lehatárolásával, a figyelem fókuszálásával közvetve végső soron támogatja e kedvezőtlen jelenségekhez történő alkalmazkodást is. (Kivétel ez alól az erózió, a megyei terv sem a vízerózióra, sem a szélerózióra hajlamos területeket nem jelöli ki.)

– **nőhet-e a megye lakosságának környezettudatossága?**

Közvetett eredmények várhatók. Az ajánlások szélesebb körű megismertetése feltétlen javuló tendenciát jelenthet, mivel azok kifejezetten környezetbarát, a fenntarthatóság elveit figyelembe vevő ajánlások.